

Ekonomka Markéta Šichtařová: Kapitalismus u konce?

- CZ24 News | 6. května 2021

V poslední době už prakticky není poptávka po racionálních argumentech. Naopak stoupá poptávka po dojmologii. Můžeme to říct i tak, že v celých dějinách proti sobě vždy stál rozum a víra, argumenty a pocity.

V některých obdobích víc převládalo jedno, v jiných to druhé. Teď jednoznačně převládá víra, dojmy, pocity.

Dlouho nás ve školách učili, že svět se dělí na pravici a levici. V posledních dvaceti letech se začalo ukazovat, že spíš než levice a pravice je to liberalismus a konzervatismus. A já půjdu ještě dál. Já tvrdím, že ani tohle není to naprosto klíčové dělení společnosti. Ta zcela zásadní dělicí čára ve společnosti je naryšovaná podle dvou možných myšlenkových schémat: racionální rozum versus iracionální víra (v cokoliv).

Zatímco věcná argumentace má myšlenkově blíž k individualismu a egoismu, víra a dojmologie má svým přístupem obecně blíž ke kolektivismu a altruismu. A tím se současně také vysvětluje, čím to, že dojmologie má aktuálně navrch.

Představa, že bude společnost za třicet let stejná jako dnes, je naivní. Může být jak víc svobodná, tak

i víc spoutaná. Může mít víc demokracie i méně. Dějiny nelze lineárně projektovat, protože společnost má sklon vyvíjet se kyvadlově. A rychlost kyvadla se v čase mění. Jednotlivé zásadní změny tak nechodí každých dvacet let, ale často se změny dvaceti letům blíží.

Nyní jsou hrozbou doposud vyspělému světu kolektivisté. Ti v roce 2020 rozpoznali v covidu-19 příležitost k prosazení jejich ideologie, která by dřív byla v takové míře neprosaditelná. Už si neříkají komunisté či socialisté. Jména se změnila, tváře jsou jiné, ale myšlenky zůstávají stejné. Jádrem kolektivismu, co civilizace sahá, vždy bylo povyšování principu „potřebnosti“ a obětování nad princip spravedlnosti a dosahování vlastních zájmů jednotlivce.

Řada lidí nejen že nepochopila, že taková filozofie je v jádru zlem, ale dokonce se ani nepoučila, že ekonomicky nemá šanci na fungování. A proto stále sní o jakémsi socialismu s lidskou tváří. O svobodě a svobodném trhu a konkurenci názorů nesní. Stále věří v silného vůdce nebo politbyro, které vše řídí.

To je ohromné riziko pro vaše peníze. I staletími osvědčené investice se mohou dočasně (a slovo „dočasně“ musím zdůraznit) ukázat jako špatné. Příkladem může být znárodnování soukromých společností. Dnes se tomu říká kapitálový vstup do firmy, ale výsledek je stejný. Stát ovládne více či méně násilně významnou firmu a hraje si na podnikatele, ačkoli jím není a ačkoli stát firmy řídit neumí.

Stát nevznikl proto, aby podnikal a řídil firmy. Stát má jen tyto ospravedlnitelné funkce: Chránit své občany armádou před vnějším nepřítelem a chránit je před vnitřními zločinci policií a soudy. Nic víc. Vše ostatní je v rukou státu nikoliv jen zbytečně, ale hlavně nadbytečně. To až politika, korupce a zájmové skupiny vedly k tomu, že se stát pasoval do role manažera.

Globalizace byla označena za viníka rychlého šíření viru covid-19 a neschopnosti vlád rychle získat dost roušek a zdravotnického materiálu. V některých zemích hrozí i odklon od klasického tržního hospodářství.

Řada vlivných lidí mluví o tom, že musí skončit „akcionářský kapitalismus hledící jen na peníze“. Moderní ideologie už tvrdě vystupuje vůči nositelům Nobelovy ceny za ekonomii hájících kapitalismus. Když to přeženu, nedivila bych se, kdyby posmrtně dostal Nobelovu cenu ještě Marx. Nejen americké univerzity se posunuly neskutečně doleva. Na tom ale vlastně není nic až tak překvapivého, pokud si uvědomíme, že socialismus byl vždy teoretickou konstrukcí a ideologií intelektuálů, kteří tuto ideologii teprve implantovali masám – nikoliv opačně.

Nové politické strany se budou snažit trumfnout vládní populismus hledáním staronových kolektivistických cest, což v některých zemích a v některých oblastech vytvoří prostor pro přechod k čistokrevnému socialismu.

Počet podniků kontrolovaných vládou a lidí placených vládou poroste. Vynucování vůle státních úředníků a míra obětování jedinců kolektivu bude v ekonomice největší minimálně za třicet let a v některých zemích včetně USA bude nejspíš historicky rekordní.

Vládní dluhy budou taky rekordní. Mnoho vlád bude dlouhodobě čelit riziku dalšího snížení ratingu. Stále víc se bude mluvit o možnosti bankrotu některých zemí. Hrozí vznik domina, protože neschopnost jedné vlády splácet své závazky ovlivní i další vlády, a ty budou následně také čelit velkým problémům, ačkoli budou mít dluh třeba i nižší.

Ale nenechte se mýlit, tohle není depresivní text, jak z toho není úniku. Tohle je pouze a jenom konstatování reality – a existuje mnoho způsobů, jak si realitu naklonit. Přesněji řečeno – existuje mnoho zcela legálních paralelních světů. Od altcoinů, přes papírové peníze, fyzické investice či

registraci v daňových rájích. Je to na rozhodnutí každého. Jde jen o jediné: Státu nevěřit.

Autor: Markéta Šichtarová

Zdroj: <https://sichtarova.blog.idnes.cz/>